

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มุ่งแก้ปัญหาการบริหารห่วงโซ่คุณค่าของข้าวและพืชหลังนาอินทรีย์ ซึ่งมีนัยยะสำคัญต่อสถานะทางเศรษฐกิจของผู้เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งหมดอันเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจประเทศไทย การสร้างอาชีพและการเพิ่มรายได้เป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มการกระจายรายได้และสัดส่วนรายได้ให้กับเกษตรกร ตลอดจนครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่คุณค่าที่สูงขึ้น มีการใช้กลไก 2 กลไก เพื่อบรรลุเป้าหมาย คือ 1.กลไกการผสมผสานรูปแบบองค์กรที่เป็นเสมือนกันชนหรือข้อต่อในห่วงโซ่คุณค่า ช่วยเชื่อมประสานโลกธุรกิจเข้าหาเกษตรกรผ่านการทำงานตั้งแต่ ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลธุรกิจของกิจการเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับบริบทของภาคการเกษตรของประเทศไทยทั้งในระดับพื้นที่และระดับองค์กรต้นแบบ ควรมีที่มีโครงสร้างองค์กรแบบสหกรณ์ ขณะที่บริหาร/จัดการธุรกิจแบบกิจการเพื่อสังคม ที่ปันผลสู่สังคมในลักษณะ Corporate Social Responsibility ภายใต้วิถีคิดแบบระบบเกื้อกูล มุ่งเน้นจัดการภายในและพึ่งพาเศรษฐกิจภายในชุมชน สร้างแรงเหวี่ยงภายในจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพื้นถิ่นอย่างมีคุณค่าและคุ้มค่า และสามารถยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถให้กับธุรกิจต้นและนิเวศน์ธุรกิจ โดยคำนึงถึงคนและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญภายใต้วัฒนธรรมการทำธุรกิจแบบโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล และ 2.กลไกการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการแปรรูปที่เหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน มาจัดการทรัพยากรพื้นถิ่นเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจให้เกิดการสร้างผลกำไร ผ่านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขั้นกลางและขั้นสุดท้ายที่ก้าวทันต่อแนวโน้มธุรกิจอาหารและพฤติกรรมผู้บริโภค และตอบโจทย์ตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ จะเห็นได้ว่า การใช้นวัตกรรมความคิดในการสร้างนิเวศน์ธุรกิจที่เหมาะสม นวัตกรรมการบริหาร/จัดการทรัพยากรพื้นถิ่น และการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความเชื่อใจ และสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัย นักวิจัย และนักวิชาการ ตลอดจนแหล่งสนับสนุนทุนวิจัย จะช่วยเสริมพลังพัฒนาต้นแบบการจัดการห่วงโซ่คุณค่าใหม่เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของเศรษฐกิจของประเทศไทย

คำสำคัญ: ห่วงโซ่คุณค่าใหม่ เศรษฐกิจภายในชุมชน กิจการเพื่อสังคม ข้าวและพืชหลังนาอินทรีย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์

Abstract

This research project focused on solving organic rice and alternate crop problems, those pertaining their value chain management of which significances are on economic well-being of farm households, as important foundation of Thai economy. Job creations and pay raise are keys to a wider income distribution and an increase in earning proportion of the farmers as well as to higher coverage of stakeholders in the value chain. To reach the goal, two mechanisms were employed, the first was mix organizational structure functioning as a buffer or connector in the value chain, and helping in bridging farmers to the world of business via thorough actions from upstream to midstream and downstream. This research findings suggested that the social enterprises suitable for Thai agricultural sector, both as local and organization prototype, should have organization structure as that of co-op while function as a social enterprise who delivers the social return by means of corporate social responsibility under the principle of symbiosis. Such includes internal management focus and community economy dependence; within spinning force generation by efficiency utilizing local resources; ability to raise business capacity and ecology by seriously taking human beings and environment in consideration; and good corporate culture of transparency and good governance. The second mechanism used was novel product design and development by applying science knowledges and suitable and cost-effective processing technologies into local resource management. This would drive business to benefit generation by means of development of intermediate and finished products that could catch up with food business trends and consumer behaviors and answer to both local and outside markets. Therefore, the implements of innovative thinking for creation of appropriate business ecosystem, innovative local resource management and working in collaboration with mutual trust and joint benefits among social enterprise entrepreneurs, universities, researchers and technicians as well as the research granting agency would facilitate this development of novel value chain management for economic prosperity and sustainability of Thailand.

Keywords: New Network Value Chain, Close loop economy, Social Enterprise,
Rice and alternate, Crops, Product development